

SODBA SODIŠ?A (osmi senat)

z dne 19. decembra 2018(*)

„Neizpolnitev obveznosti države – Obdav?enje – Davek na dodano vrednost (DDV) – Direktiva 2006/112/ES – ?len 2(1) – Upravna praksa, v skladu s katero je nadomestilo, ki se iz naslova sledne pravice dolguje avtorju izvirnega umetniškega dela, obdav?eno z DDV“

V zadevi C?51/18,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi ?lena 258 PDEU, vložene 29. januarja 2018,

Evropska komisija, ki jo zastopata N. Gossement in B.-R. Killmann, agenta,

tože?a stranka,

proti

Republiki Avstriji, ki jo zastopa G. Hesse, agent,

tožena stranka,

SODIŠ?E (osmi senat),

v sestavi M. Vilaras, predsednik ?etrtega senata v funkciji predsednika osmega senata, J. Malenovský (poro?evalec) in M. Safjan, sodnika,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Evropska komisija s tožbo Sodiš?u predlaga, naj ugotovi, da Republika Avstrija s tem, da je z davkom na dodano vrednost (DDV) obdav?ila nadomestilo, ki se iz naslova sledne pravice dolguje avtorju izvirnega umetniškega dela, ni izpolnila svojih obveznosti iz ?lena 2(1) Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL 2006, L 347, str. 1, v nadaljevanju: Direktiva o DDV).

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva o DDV

2 V uvodnih izjavah 3 in 5 Direktive o DDV je navedeno:

„(3) Da bi zagotovili, da so določbe predstavljene na jasen in racionalen način, v skladu z načelom boljše zakonodaje, je treba preoblikovati strukturo in besedilo Direktive, čeprav to načeloma ne bo povzročilo bistvenih sprememb v obstoječi zakonodaji. Manjše število vsebinskih sprememb pa je neločljivo povezanih s preoblikovanjem in jih je vseeno treba vključiti. Primeri, v katerih so spremembe narejene, se izčrpno podajo v določbah, ki urejajo prenos in začetek veljavnosti.

[...]

(5) Sistem DDV doseže najvišjo stopnjo enostavnosti in nevtralnosti, ko se davek obračunava na najbolj splošen možni način ter ko njegovo področje uporabe zajema vse faze proizvodnje in distribucije, kot tudi opravljanja storitev. Zato je v interesu notranjega trga in držav članic, da sprejmejo skupni sistem, ki se uporablja tudi za prodajo na drobno.“

3 Člen 2(1) te direktive določa:

„Predmet DDV so naslednje transakcije:

(a) dobave blaga, ki jih davčni zavezanec, ki deluje kot tak, opravi na ozemlju države članice za plačilo;

[...]

(c) storitve, ki jih davčni zavezanec, ki deluje kot tak, opravi na ozemlju države članice za plačilo;

[...]“

4 Člen 24(1) navedene direktive določa:

„Opravljanje storitev‘ pomeni vsako transakcijo, ki ni dobava blaga.“

5 Člen 25 iste direktive določa:

„Opravljanje storitev lahko med drugim vključuje eno od naslednjih transakcij:

(a) odstop premoženja v pravicah, ne glede na to, ali so te pravice ustanovljene z dokumentom ali ne;

(b) obveznost opustitve dejanja ali dopustitve dejanja ali stanja;

(c) opravljanje storitev na podlagi naloga ali v imenu državnega organa ali na podlagi zakona.“

6 Člen 73 Direktive o DDV določa:

„Pri dobavah blaga in opravljanju storitev, razen tistih iz členov 74 do 77, davčna osnova zajema vse, kar predstavlja plačilo, ki ga je prejel ali ga bo prejel dobavitelj ali izvajalec od pridobitelja, prejemnika ali tretje osebe za te dobave, vključno s subvencijami, ki so neposredno povezane s ceno takšnih dobav.“

7 V uvodni izjavi 3 Direktive 2001/84/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. septembra 2001 o sledni pravici v korist avtorja izvirnega umetniškega dela (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 240) je navedeno:

„Namen sledne pravice je zagotoviti, da imajo avtorji grafičnih in likovnih umetniških del korist od ekonomske uspešnosti svojih izvirnih umetniških del. Pripomore k ponovni vzpostavitvi ravnotežja med ekonomskim položajem avtorjev grafičnih in likovnih del in drugih ustvarjalcev, ki imajo korist od nadaljnega izkoriščanja svojih del.“

8 Člen 1 te direktive, naslovljen „Predmet sledne pravice“, določa:

„1. Države članice v korist avtorja izvirnega dela predvidijo, da se sledna pravica opredeli kot neodtujljiva pravica, ki se ji ne da odpovedati niti vnaprej, do nadomestila, ki temelji na prodajni ceni ob vsaki nadaljnji odsvojitvi dela, ki sledi prvi odsvojitvi dela s strani avtorja.

2. Pravica iz odstavka 1 se uporablja za vsa dejanja nadaljnje odsvojitve, kjer kot prodajalci, kupci ali posredniki nastopajo strokovnjaki s trga umetnin, na primer organizatorji dražb, umetnostne galerije in sploh kakršni koli trgovci z umetniškimi deli.

3. Države članice lahko predvidijo, da se pravica iz odstavka 1 ne uporablja za dejanja nadaljnje odsvojitve, pri katerih je prodajalec delo pridobil neposredno od avtorja manj kot tri leta pred zadevno nadaljnjo odsvojitvijo in pri katerem cena za nadaljnjo odsvojitvev ni večja od 10000 EUR.

4. Nadomestilo plača odsvojitelj. Države članice lahko predvidijo, da mora ena od fizičnih ali pravnih oseb iz odstavka 2, ki pa ni odsvojitelj, plačati nadomestilo sama oziroma skupaj z odsvojiteljem.“

9 Člen 3 navedene direktive, ki se nanaša na spodnjo mejo, določa:

„1. Države članice določijo minimalno prodajno ceno, nad katero so odsvojitve po členu 1 zajete s sledno pravico.

2. Ta minimalna prodajna cena ne sme pod nobenim pogojem preseči 3000 EUR.“

10 Člen 4 iste direktive določa:

„1. Nadomestilo iz člena 1 se določi po naslednjih stopnjah:

- (a) 4 % za delež prodajne cene do 50000 EUR;
- (b) 3 % za delež prodajne cene od 50000,01 EUR do 200000 EUR;
- (c) 1 % za delež prodajne cene od 200000,01 EUR do 350000 EUR;
- (d) 0,5 % za delež prodajne cene od 350000,01 EUR do 500000 EUR;
- (e) 0,25 % za delež prodajne cene nad 500000 EUR.

Skupni znesek nadomestila pa ne sme preseči 12500 EUR.

2. Z odstopanjem od odstavka 1 lahko države članice uporabijo stopnjo 5 % za delež prodajne

cene iz odstavka 1(a).

3. Če je določena minimalna prodajna cena nižja od 3000 EUR, država članica določi tudi stopnjo, ki se uporablja za delež prodajne cene do 3000 EUR; ta stopnja ne sme biti nižja kot 4 %.

Avstrijsko pravo

Urheberrechtsgesetz

11 Urheberrechtsgesetz (zakon o avtorski pravici) z dne 9. aprila 1936 (BGBl. 111/1936) v različici, ki se uporabi v tej zadevi (v nadaljevanju: UrhG), v oddelku III določa pravice, ki se priznajo avtorju, med katerimi je pravica izkoriščanja, reproduciranja in distribuiranja dela.

12 Člen 16 UrhG, naslovljen „Pravica distribuiranja“, določa:

„1. Avtor ima izključno pravico distribucije del. V skladu s to pravico se dela ne smejo prikazovati ali dajati na trg tako, da bi bila javnosti dana na voljo brez njegove privolitve.

(2) Dokler delo ni objavljeno, zajema pravica distribuiranja tudi izključno pravico dajanja tega dela na voljo javnosti z javnim razobešenjem, dajanjem na vpogled, izobešenjem, prikazovanjem ali s podobno uporabo.

(3) Pravica distribuiranja se brez poseganja v člen 16a ne uporablja za dela, ki so bila ob privolitvi imetnika pravic s prenosom lastništva dana na trg v državi članici [Unije] ali v državi podpisnici Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru.

[...]

(5) Kadar je v tem zakonu uporabljen pojem ‚distribuirati delo‘, ga je treba razumeti izključno kot distribuiranje del, ki je v skladu z odstavki od 1 do 3 pridržano avtorju.“

13 Člen 16b UrhG, naslovljen „Sledna pravica“, določa:

„1. Člen 16(3) se uporablja za nadaljnjo odsvojitve izvirnega umetniškega grafičnega ali likovnega dela, ki sledi prvi odsvojitvi dela s strani avtorja, pri čemer je avtor upravičen od odsvojitelja zahtevati nadomestilo v višini teh deležev od prodajne cene brez davkov (nadomestil iz naslova sledne pravice):

4 % od prvih 50.000 EUR,

3 % od nadaljnjih 150.000 EUR,

1 % od nadaljnjih 150.000 EUR,

0,5 % od nadaljnjih 150.000 EUR,

0,25 % od vseh nadaljnjih zneskov;

vendar nadomestilo znaša skupaj največ 12.500 EUR.

(2) Pravica do nadomestila iz naslova sledne pravice obstaja le, če prodajna cena znaša najmanj 2500 EUR in če je pri odsvojitvi kot prodajalec, kupec ali posrednik nastopal strokovnjak s trga umetnin, na primer organizator dražb, umetnostna galerija in sploh kateri koli trgovec z umetniškimi deli; te osebe, če niso dolžniki, jamčijo kot poroki in plačniki. Tej pravici se ni mogoče vnaprej odpovedati. To pravico lahko uveljavljajo tudi kolektivne organizacije; poleg tega je ta

pravica neodtujljiva. ?len 23(1) se uporablja smiselno.

(3) Za izvirna v smislu odstavka 1 se štejejo dela:

1. ki jih je ustvaril avtor,
2. ki so bila izdelana v omejenem številu s strani samega avtorja ali pod njegovim vodstvom ter ki so praviloma oštevil?ena in podpisana ali kako druga?e ustrezno avtorizirana s strani avtorja;
3. ki se iz drugega naslova štejejo za izvirna.

(4) Sledne pravice ni, ?e je prodajalec delo od avtorja pridobil pred manj kot tremi leti in prodajna cena ne presega 10.000 EUR.“

Umsatzsteuergesetz iz leta 1994

14 ?len 1 Umsatzsteuergesetz (zakon o prometnem davku) z dne 23. avgusta 1994 (BGBl. 663/1994) v razli?ici, ki se uporabi v tej zadevi (v nadaljevanju: UStG iz leta 1994), dolo?a:

„(1) Predmet davka na dodano vrednost so te transakcije:

1. dobave in druge storitve, ki jih na ozemlju dr?žave odpla?no opravlja podjetnik v okviru svojega podjetja. Obdav?ljivost v primeru, da gre za transakcije, ki so opravljene na podlagi zakonskega ali upravnega akta ali ki veljajo za opravljene na podlagi zakonske dolo?be, ni izklju?ena;

[...]“

15 ?len 3 UStG iz leta 1994 dolo?a:

„(1) Dobave so transakcije, s katerimi podjetnik omogo?i kupcu ali tretji osebi, ki jo je pooblastil kupec, da kot lastnik razpolaga z blagom. Pravico razpolaganja z blagom lahko prenese podjetnik sam ali tretja oseba po njegovem pooblastilu.

[...]“

16 ?len 3a(1) UStG iz leta 1994 dolo?a:

„Druge storitve so storitve, ki niso dobave. Druga storitev je lahko tudi opustitev ali dopustitev dejanja ali stanja.“

Predhodni postopek

17 Komisija je 17. oktobra 2014 Republiki Avstriji poslala uradni opomin, v katerem ji je sporo?ila svoje pridr?ke glede upravne prakse, v skladu s katero je nadomestilo, ki se iz naslova sledne pravice dolguje avtorju originalnega umetniškega dela, predmet DDV.

18 Komisija je v tem dopisu menila, da to nadomestilo ni pla?ilo za umetniško storitev avtorja takega umetniškega dela. Pojasnila je tudi, da je sledna pravica priznana neposredno z zakonom, da se avtorju zagotovi razumna ekonomska korist od uspešnosti njegovega dela. Ker avtor v okviru uveljavljanja sledne pravice ne opravi nobene dobave ali storitve, z DDV ni obdav?ena nobena transakcija.

19 Republika Avstrija je na ta uradni opomin odgovorila z dopisom z dne 16. decembra 2014.

20 Republika Avstrija je opozorila, da je namen sledne pravice zagotoviti, da ima avtor korist od ekonomskega uspeha svojega dela. To, da avtor ne sodeluje pri sporazumu, ki ga skleneta prodajalec in kupec v okviru nadaljnje prodaje zadevnega dela, naj ne bi bila ovira za obdavčitev nadomestila, ki ga je prejel avtor iz naslova sledne pravice. Nasprotno, načelo nevtralnosti sistema DDV naj bi zahtevalo, da je tudi to nadomestilo predmet DDV.

21 Republika Avstrija je poleg tega navedla, da sledna pravica omogoča upoštevanje dodane vrednosti dela ob njegovi nadaljnji prodaji, tako da naj bi iz tega podredno izhajalo povečanje davčne osnove za storitev, ki jo je opravil avtor ob prvi prodaji. Zato bi moralo biti glede na to, da je ta prva in edina storitev predmet DDV, tudi nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, predmet DDV.

22 Ker Komisija z odgovori Republike Avstrije ni bila zadovoljna, je tej državi 25. julija 2016 poslala obrazloženo mnenje, v katerem je ponovila, da nadomestilo, ki se avtorju dolguje iz naslova sledne pravice, ni plačilo za dobavo ali storitev, ki bi jo opravil avtor ob prvem dajanju na trg, da je namen sledne pravice zgolj omogočiti avtorju korist od ekonomskih prednosti v zvezi s priznanjem njegove umetniške storitve in da avtor ne more nasprotovati nadaljnji prodaji svojega dela.

23 Republika Avstrija je na to obrazloženo mnenje odgovorila z dopisom z dne 22. septembra 2016, v katerem je v bistvu ponovno navedla, da je nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, obdavčljivo.

24 Pojasnila je, da avtor v okviru sledne pravice opravi storitev s tem, da dopusti nadaljnjo prodajo dela. Čeprav je ta storitev za avtorje izvirnega dela predpisana z zakonom, naj bi se ujemala s storitvijo, ki je primerljiva s tisto, ki jo opravijo drugi avtorji v okviru prikazovanja svojih del. Ker je nadomestilo za prikazovanje teh del predmet DDV kot plačilo za opravljene storitve, bi moralo biti tudi nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, predmet DDV.

25 Republika Avstrija je vztrajala pri svojih podrednih trditvah, v skladu s katerimi je obdavčitev tega nadomestila upravičena tudi zato, ker to nadomestilo povzroči povečanje davčne osnove za storitev, ki jo je opravil avtor, ko je dal svoje delo prvič na trg. Sprememba davčne osnove naj ne bi bila odvisna od obstoja pravnega razmerja med avtorjem in prodajalcem dela ali poznejšim kupcem tega dela, temveč od tega, da ima avtor zaradi sledne pravice korist od dodane vrednosti tega dela.

26 Komisija se je, ker z odgovori, ki jih je podala Republika Avstrija, ni bila zadovoljna, odločila vložiti to tožbo.

Tožba

Trditve strank

27 Komisija meni, da je namen obveznosti – naložene strankam, ki so udeležene pri nadaljnji prodaji dela – da avtorju plačajo nadomestilo, zgolj ta, da se temu avtorju zagotovi pravičen delež vrednosti njegovega izvirnega dela. Ta pravični delež pa naj ne bi bil plačilo za storitev avtorja, ker naj bi se nanašal izključno na ekonomsko vrednost izvirnega dela, ki za avtorja izhaja iz nadaljnje prodaje njegovega dela, ki se opravi brez njegovega privoljenja. Znesek nadomestila naj bi bil nepreklicno določen z zakonom.

28 Poleg tega naj bi iz sodbe z dne 18. januarja 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22, točki 25 in 26), izhajalo, da je dobava ali storitev opravljena za plačilo v smislu Direktive o DDV, samo

Če med izvajalcem in prejemnikom obstaja pravno razmerje, v okviru katerega se izmenjajo vzajemne dajatve oziroma storitve, pri čemer plačilo, ki ga prejme izvajalec, pomeni dejansko protivrednost storitve, opravljene za prejemnika. Med opravljeno storitvijo in prejeto protivrednostjo bi morala torej obstajati neposredna zveza, pri čemer plačani zneski pomenijo dejansko plačilo za storitev, ki jo je mogoče individualizirati in ki je bila opravljena znotraj pravnega razmerja, v okviru katerega naj bi se izmenjale vzajemne dajatve oziroma storitve.

29 Vendar naj nadomestilo, ki se avtorju dolguje iz naslova sledne pravice, očitno ne bi bilo protivrednost storitve, ki jo opravi avtor, temveč naj bi se določilo le na podlagi cene, dosežene ob nadaljnji prodaji dela, na katero naj avtor ne bi mogel vplivati. Avtor naj bi imel pravico do tega nadomestila, ne da bi moral ali celo imel možnost opraviti katero koli storitev, in sicer niti kot ravnanje niti kot opustitev. Nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, naj zato ne bi bilo plačilo za dobavo ali storitev v smislu člena 2 Direktive o DDV.

30 Poleg tega naj zato, ker naj avtor dela ob njegovi ponovni prodaji ne bi mogel niti preprečiti te nadaljnje prodaje oziroma sploh vplivati nanjo, zaradi česar naj ne bi več opravi nobene storitve, ne bi bilo mogoče šteti, da ta avtor s tem, da to nadaljnjo prodajo dopusti, opravi storitev. Zato naj sledna pravica ne bi bila del pravic do uporabe in izkoriščanja, povezanih z avtorsko pravico.

31 Poleg tega naj bi bilo treba zavrniti trditev Republike Avstrije, navedeno med predhodnim postopkom, da bi to, da bi se z DDV obdavčila nadaljnja izkoriščanja pravic drugih ustvarjalcev, ne pa tudi nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, pomenilo kršitev načela davčne nevtralnosti. Glede na to, da naj položaj avtorjev izvirnih umetniških del ne bi bil položaj drugih ustvarjalcev v zvezi s plačilom, ki se jim dolguje za uveljavljanje pravic do uporabe in izkoriščanja, ki obstajajo še naprej, naj namreč načelo nevtralnosti DDV ne bi nasprotovalo temu, da se s tem davkom obdavči plačilo teh drugih ustvarjalcev, ne pa tudi nadomestilo, povezano s sledno pravico.

32 Enako naj bi veljalo za trditev Republike Avstrije, da mora biti nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, predmet DDV, ker naj bi se za avtorja izvirnega dela spremenila davčna osnova za storitev, ki jo je opravil, ko je dal izvirno delo prvič na trg. Tako nadomestilo, izražunano na podlagi cene, dosežene ob nadaljnji prodaji dela, naj bi bilo namreč popolnoma neodvisno od plačila, za katero se je avtor dogovoril s prvim pridobiteljem tega dela. Lahko naj bi na primer prišlo do tega, da bi avtor originalno delo podaril in imel v takem položaju kljub temu pravico do nadomestila iz naslova sledne pravice.

33 Republika Avstrija v odgovoru na tožbo trdi, da mora biti, ker je nadaljnja prodaja dela izmenjava dajatev oziroma storitev v okviru pravnega razmerja, nadomestilo, ki se dolguje avtorju tega dela iz naslova sledne pravice, predmet DDV.

34 Republika Avstrija s sklicevanjem na sodbi z dne 3. septembra 2015, Asparuhovo Lake Investment Company (C-463/14, EU:C:2015:542, točka 35), in z dne 29. oktobra 2015, Saudaçor (C-174/14, EU:C:2015:733, točka 32), trdi, da je za obdavčitev storitve z DDV nujen obstoj neposredne zveze med storitvijo in prejeto protivrednostjo. V skladu s sodbama z dne 3. marca 1994, Tolsma (C-16/93, EU:C:1994:80, točka 14 in naslednje), in z dne 29. oktobra 2015, Saudaçor (C-174/14, EU:C:2015:733, točka 32), naj bi bila taka neposredna zveza vzpostavljena, če med izvajalcem in prejemnikom obstaja pravno razmerje, v okviru katerega se izmenjajo vzajemne dajatve oziroma storitve, pri čemer plačilo, ki ga prejme izvajalec, pomeni dejansko protivrednost storitve, opravljene za prejemnika.

35 Zato bi morale biti nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, ob obstoju izmenjave dajatev oziroma storitev, do katerih pride v okviru pravnega razmerja, predmet DDV. Ti

pogoji pa naj bi bili v obravnavanem primeru izpolnjeni.

36 Natančneje, v zvezi z obstojem izmenjave dajatev oziroma storitev naj sodba z dne 18. januarja 2017, SAWP (C-37/16, EU:C:2017:22), ne bi bila upoštevna, ker naj razlogovanja, ki ga je Sodišče razvilo v tej sodbi, ne bi bilo mogoče uporabiti za nadomestilo, dolgovano iz naslova sledne pravice, ki naj ne bi bilo primerljivo z dejansko odškodnino.

37 Namen nadomestila, ki se avtorju dolguje iz naslova sledne pravice, naj bi bil, da se avtorju zagotovi ekonomska korist od uspešnosti njegovega dela. Zaradi izrpanja pravice distribuiranja bi moral avtor dopustiti nadaljnjo prodajo svojega dela, to nadomestilo pa naj bi bilo povezano s to dopustitvijo. Avtor naj bi tako prejel plačilo zaradi nadaljnje prodaje svojega dela, ki se mu je v vmesnem času vrednost povečala. Navedeno nadomestilo naj bi torej imelo neposredno zvezo s storitvijo avtorja. Zato naj bi v bistvu ustrezalo novemu obdavčljivemu plačilu, ki naj bi se dodalo k plačilu, prejetemu ob prvem nakupu dela. V tem delu naj bi bilo mogoče nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, enačiti z neke vrste nadomestilom za odvzem premoženja, za katero naj bi bilo logično, da je predmet DDV.

38 Republika Avstrija poleg tega ponavlja trditev, navedeno med predhodnim postopkom, da načelo davčne nevtralnosti nasprotuje temu, da se podobno blago ali podobne storitve z vidika DDV obravnavajo različno.

39 Republika Avstrija prav tako trdi, da bi, tudi če se prizna, da nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, ni plačilo za neodvisno storitev, to nadomestilo povečalo davčno osnovo za transakcijo, ki je bila izvedena med avtorjem dela in prvim kupcem tega dela.

40 V zvezi s tem Republika Avstrija napotuje na uvodno izjavo 3 Direktive 2001/84, v skladu s katero naj bi bil namen sledne pravice ta, da se nadomestijo povečanja vrednosti. V tem okviru naj bi bilo mogoče – glede na to, da se nekaterim izvirnim umetniškim delom s časom znatno poveča vrednost in da od te dodane vrednosti v primeru nadaljnje prodaje nima koristi avtor, temveč prodajalec – za nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, šteti, da gre za udeležbo avtorja pri tem povečanju vrednosti. Zato naj bi bilo nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, primerljivo z „indeksiranjem“, ki se avtorju priznava na podlagi zakona.

Presoja Sodišča

41 Komisija s tožbo Republiki Avstriji očitata, da s tem, da je z DDV obdavčilo nadomestilo, ki se iz naslova sledne pravice dolguje avtorju izvirnega umetniškega dela, ni izpolnila svojih obveznosti iz člena 2(1) Direktive o DDV.

42 V skladu s členom 2(1) Direktive o DDV so predmet DDV med drugim dobave blaga in storitve, ki jih davčni zavezanec, ki deluje kot tak, opravi na ozemlju države članice za plačilo.

43 Ne da bi se bilo treba izreči o vprašanju, ali je mogoče v smislu te določbe transakcijo nadomestila, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, opredeliti kot „dobavo blaga“ ali „opravljanje storitev“, ki ga poleg tega stranki nista navedli, je treba torej preučiti, ali se taka transakcija izvede za plačilo (glej v tem smislu sodbo z dne 18. januarja 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, točka 24).

44 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je dobava blaga ali storitev opravljena za plačilo v smislu Direktive o DDV, samo če med dobaviteljem oziroma izvajalcem na eni strani in pridobiteljem oziroma prejemnikom na drugi strani obstaja pravno razmerje, v okviru katerega se izmenjajo vzajemne dajatve oziroma storitve, pri čemer plačilo, ki ga prejme dobavitelj oziroma izvajalec, pomeni dejansko protivrednost blaga, dobavljenega pridobitelju, oziroma storitve,

opravljene za prejemnika (glej v tem smislu sodbo z dne 18. januarja 2017, SAWP, C-37/16, EU:C:2017:22, točka 25 in navedena sodna praksa).

45 Republika Avstrija pa na prvem mestu meni, da je nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, plačilo pri izmenjavi dajatev oziroma storitev v okviru pravnega razmerja. Čeprav ta država članica ne izpodbija tega, da avtor izvirnega umetniškega dela ne sodeluje pri sporazumu, ki ga skleneta prodajalec in kupec v zvezi z nadaljnjo prodajo tega dela, vseeno trdi, da je avtor navedenega dela z dopustitvijo dejanja nadaljnje prodaje udeležen tako, da opravi storitev v okviru takega razmerja.

46 V zvezi s tem je treba poudariti, da lahko sicer v skladu s členom 25(b) Direktive o DDV storitev med drugim vključuje dopustitev dejanja ali stanja.

47 Vendar se v nasprotju s tem, kar očitno trdi Republika Avstrija, pravno razmerje, v okviru katerega se opravi nadaljnja prodaja izvirnega umetniškega dela, vzpostavi le med prodajalcem in kupcem, ne da bi imel obstoj sledne pravice v korist ustvarjalca tega dela vpliv na to razmerje. Zato ni mogoče šteti, da avtor tega dela, ker mu je priznana sledna pravica, s tem, da med drugim dopusti nadaljnjo prodajo, kakor koli, tudi posredno, sodeluje pri tej transakciji.

48 Najprej, stranki nadaljnje prodaje se namreč med sabo prosto dogovorita o tem, da bo prodajalec zadevno delo odsvojil, in o ceni, ki jo bo plačal kupec, ne da bi morala glede tega kakor koli zaprositi avtorja tega dela ali se z njim posvetovati. Zadržani pa nima na voljo nobenega sredstva, ki bi mu omogočalo posredovati v tej nadaljnji prodaji, zlasti ne tako, da bi preprečil njeno izvedbo, če se z njo ne bi strinjal.

49 Dalje, avtor izvirnega umetniškega dela, ki je bilo prodano naprej, v skladu s členom 1(1) Direktive 2001/84 prejme nadomestilo, ki temelji na prodajni ceni ob nadaljnji prodaji tega dela, ki ga mora na celoma plačati prodajalec. Vendar je treba – ker je sledna pravica, do katere je upravičen avtor in ki zajema obveznost, da mu prodajalec plača znesek, ki je določen na podlagi te pravice, posledica volje zakonodajalca Evropske unije – ugotoviti, da se ta pravica ne uporabi v okviru katerega koli pravnega razmerja med avtorjem in prodajalcem.

50 Nazadnje, v skladu z voljo zakonodajalca Unije, izraženo v uvodni izjavi 3, prvi stavek, Direktive 2001/84, je namen sledne pravice zagotoviti, da imajo avtorji izvirnih del, za katere se uporabi ta direktiva, torej grafičnih in likovnih umetniških del, korist od ekonomske uspešnosti svojih izvirnih umetniških del. Iz tega izhaja, da ta zakonodajalec nikakor ne določa, da bi lahko navedeni avtorji sodelovali pri nadaljnji prodaji svojih del, temveč jim zgolj priznava pravico do koristi od ekonomskega rezultata dejanj nadaljnje prodaje, potem ko se ta izvedejo.

51 V teh okoliščinah je treba trditev Republike Avstrije, da je nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, plačilo, do katerega pride v okviru pravnega razmerja, pri izmenjavi dajatev oziroma storitev, zavrniti.

52 Republika Avstrija na drugem mestu meni, da domnevna storitev, ki jo avtor izvirnega umetniškega dela, za katero se uporabi Direktiva 2001/84, opravi v okviru sledne pravice, ustreza storitvam, ki jih opravijo drugi avtorji v okviru prikazovanja svojih del. Ker so te storitve predmet DDV, bi morala biti predmet DDV tudi domnevna storitev, ki jo opravi avtor izvirnega umetniškega dela v okviru sledne pravice.

53 V zvezi s tem je iz uvodne izjave 3, drugi stavek, Direktive 2001/84 razvidno, da je zakonodajalec Unije želel poudariti razliko med ekonomskim položajem avtorjev grafičnih in likovnih umetniških del na eni strani in položajem drugih ustvarjalcev na drugi strani, pri čemer je menil, da imajo drugonavedeni v nasprotju s prvonavedenimi korist od nadaljnjega izkoriščanja

svojih del.

54 Kot je namreč? Komisija pravilno opozorila, so grafična in likovna umetniška dela edinstvena, pravice do uporabe in izkoriščanja, ki so z njimi povezane, pa se izrpajo, ko se ta dela prvič dajo na trg. Druga dela pa se dajo na voljo večkrat in s plačilom, ki se iz tega naslova dolguje njihovim avtorjem, se plača storitev, ki ustreza temu, da se ta dela dajejo na voljo večkrat. Nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, torej ni primerljivo z nadomestilom iz naslova uveljavljanja pravic do uporabe in izkoriščanja, ki so povezane s temi drugimi deli in ki obstajajo še naprej.

55 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pa naložilo davčne nevtralnosti, s katerim je zakonodajalec Unije na področju DDV izrazil naložilo enakega obravnavanja, med drugim zahteva, da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno utemeljeno (glej v tem smislu sodbo z dne 19. julija 2012, Lietuvos geležinkeliai, C-250/11, EU:C:2012:496, točki 44 in 45 ter navedena sodna praksa).

56 Tako ob upoštevanju ugotovitve iz točke 54 te sodbe s tem, da so plačila, dobljena iz naslova pravic do nadaljnje uporabe in izkoriščanja del, ki niso grafična in likovna umetniška dela, predmet DDV, ni mogoče upravičiti, da bi bilo tudi nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, predmet DDV.

57 Iz tega izhaja, da za transakcijo nadomestila, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, ni mogoče šteti, da se izvede za plačilo v smislu člena 2(1) Direktive o DDV.

58 Na tretjem mestu je treba zavrniti trditev Republike Avstrije, ki je bila navedena podredno, in sicer da bi moralo biti nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, predmet DDV, ker naj bi se za avtorja izvirnega dela spremenila davčna osnova za storitev, ki jo je opravil, ko je dal izvirno delo prvič na trg.

59 Kot namreč izhaja iz člena 73 Direktive o DDV, davčna osnova pri opravljanju storitve zajema vse, kar predstavlja plačilo za opravljeno storitev. Ker pa, kot je razvidno iz te sodbe, nadomestilo, ki se dolguje iz naslova sledne pravice, nikakor ni plačilo za storitev, ki jo je opravil avtor, ko je dal svoje delo prvič na trg, niti za nobeno drugo storitev tega avtorja, ne more povzročiti spremembe davčne osnove za storitev, ki jo je avtor opravil, ko je dal svoje delo prvič na trg.

60 Iz vseh zgoraj navedenih preudarkov izhaja, da ker nadomestilo, ki se iz naslova sledne pravice dolguje avtorju izvirnega umetniškega dela, ne spada na področje uporabe člena 2(1) Direktive o DDV, Republika Avstrija s tem, da je določila, da je tako nadomestilo predmet DDV, ni izpolnila svojih obveznosti iz te določbe.

Stroški

61 V skladu s členom 138(1) Poslovnika Sodišča se plačilo stroškov na predlog naloži neuspehi stranki. Ker je Komisija predlagala, naj se Republiki Avstriji naloži plačilo stroškov, in ker ta s svojimi predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

1. Republika Avstrija s tem, da je določila, da je nadomestilo, ki se na podlagi sledne pravice dolguje avtorju izvirnega umetniškega dela, obdavčeno z davkom na dodano vrednost, ni izpolnila svojih obveznosti iz člena 2(1) Direktive Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost.

2. **Republiki Avstriji se naloži plačilo stroškov.**

Podpisi

* Jezik postopka: nemščina.